

Klic TRIGLAVA

LETO VI.

3. avgusta 1953.

ŠTEV. 122.

SPOMENIK

Pokolj deset tisočev domobrancev je dejstvo, ki stoji kot trda skala. Prerastel jo bo mah časa, a stala bo nezmanjšana v zgodovini kot spomenik podivjanosti komunistov. Letos se pozno oglašamo k obletnici vetrinjske tragedije. Mrtvim možem in fantom tožbe ne bodo pomagale. Počakati smo hoteli, da vidimo, če so njihovi bratje in očetje postali stvarnejši. Lani in leto poprej smo svarili pred enostranskimi zaključki in preneglo sodbo ter čustveno pristranostjo v upanju, da se bomo tega v bodoče izogibali. A ko smo letos prebrali spominske članke v begunskih časopisih, smo videli v bistvu isto pesem.

Ta pesem žalostinka ob vetrinjski obletnici je postala nekak e noličen obred, kjer so čustva sintetična, a besedilo obvezno za vse, ki se štejejo med slovenske domoljube. Edino tako si je mogoče razlagati enolično ponavljanje. Bog ne daj, da bi kdo mislil, da nesposljljivo pišemo o pobitih vojaki. Tem gre vsa slava in pobožen spomin. Toda naj že bo kjerkoli, ne zdi se nam pametno, čustveno gojiti junaške kulte iz preteklosti, ki poživljajo sovraštvo, ki bo moralo na obeh straneh zaspati, če naj narod kdaj živi v miru in svobodi.

Mnogokrat ne moremo dojeti ogromnosti zločina, prav zato, ker je prevelik. Prestrašno je, da bi bilo res, če pomislimo, da bi grobovi segali od Ljubljane tja do Kranja, če bi vse pomorjene v tistih dneh pokopali v eni vrsti. Množični zločin pred svetovno javnostjo doslej še ni poznan niti ne izkoriščen. Sami pa moramo iz njega črpati nauke za bodočnost: za vsako ceno se moramo dokopati do resnice in predvsem poiskati lastne pogoške, če nočemo, da bomo svojo bodočnost gradili na napačnih osnovah in jadrali iz nesreče v nesrečo, iz poraza v poraz. Kajti izguba deset tisoč mladih ljudi na enkrat je za majhen narod, kot je naš, tako globoka, da bo nujno ime la posledice na številnih popriščih v bodočih rodovih.

Tako nima nobenega smisla kogarkoli dolžiti za predajo slovenskih domobrancev komunističnim oblastnikom, dokler ni na razpolago vsega gradiva, ki bi pojasnil ozadje te strašne tragedije. Glavna napaka običajnega enostranskega obtoževanja tujcev je prav v tem; poleg tega je naivno misliti, da bomo sebi s tem kaj koristili. Prav nasprotno. Ne da bi nam škodila zamera pri tujcih, niti nočemo kogarkoli zagovarjati - pač pa hočemo opozoriti na že omenjeno nevarnost enostranosti.

Dogodek ni bil brez vzrokov, ki so bili domači in tuji. Izročitev je povezana z zavezniško politiko do priznane jugoslovanske vlade in z mednarodnimi sporazumi, po katerih je bila vlada upravičena zahtevati vrnitev. Enako bi mogla zahtevati izročitev pobeglih partizanov tudi nekomunistična vlada, če bi dobila oblast. A mednarodne dogovore, kot vse pravne zadeve, je mogoče različno tolmačiti in spoštovati ali pa ne. Vsekakor je s tem vprašanjem nujno zvezano de lo in razvoj jugoslovanskih begunskih vlad. Prav tako so zvezani do godki v domovini, ki bi vsaj taktično prav gotovo lahko bili boljši.

Preprosti duhovi radi iščejo krivca za to vrnitev med "titofilsko 8.armado", kot da bi bila OZNA in t'ovska propaganda vsemogočna in bi mogla prežemati enote britanske vojske, ki se je v resnici toliko brigala za balkansko politiko kot za s'onsko. - Izročitev je bila politično in ne vojaško dejanje, ker so ga vojaki izvršili z ozirom na politične sklepe. Nižji poveljniki prav tako niso na last no pest vračali domobrancev, kot niso vedeli, da jih pošiljajo v smrt. Vrhovni komandant je ustavil vračanje; tako ga je prej tudi ukazal. Če bo kdaj mogoč vpogled v britanske vojaške arhive, bomo mogli zapisati natančnejše.

Stvar nikakor ni enostavna. Še mnogo drugih dogodkov in vzrokov ni raziskanih. Le na hitro jih nekaj naštejemo: Kako to, da so dva tedna pred Vetrinjem zavezniki odvažali domobrancem zelo podobne protikomuniste iz Furlanije v notranjost Italije? Kakšna je bila razlika med enimi in drugimi, če upoštevamo, da so padli v roke isti zavezniški komandi? Kako so se eni in drugi predstavili Zavezni kom? Koliko je resnice na izjavi generala Rupnika, da je slovenski poveljnik predstavil domobrance Angležem kot "nemške pomožne sile" - medtem ko so teden dni prej protikomunisti v Italiji na vse grlo vpili, da so Mihailovičevi in kraljevi vojaki? Ali je postopek z domobranci v kaki smiselni zvezi z Mihailovičevo napovedjo, da pride mo "u zahvat ameriškane armija"? Bi morda Amerikanci postopali drugače?

Takih vprašanj, ki so neodgovorjena, bi mogli naštetati še mnogo. Zato mislimo, da pravilnega zaključka še nekaj časa ne bo. Do njega se bomo prebili le, če bomo vrtali za novimi viri in pošteno odgovarjali na vprašanja, ki se bodo postavljala. Drugi za nas tega dela ne bodo opravili. V žrtvah revolucije ne more in ne sme nihče iskati vode za svoj mlin - kot jo dobro zapisala SVOBODNA SLOVENIJA. Tudi naj ne kali vode nihče s tem, da bi priznaval vrednost samo enim dejstvom, druge pa preziral. Eno pa je gotovo: v kočevskih jamah so si komunisti postavili spomenik, ki jim ga ne izkleše noben kipar.

GAŠENJE POŽAROV

Teško je gasiti požare s socialistično zavestjo namesto z vodo. Mislili bi, da vroča zavest povzroča ogenj, ne nasprotno. Toda v Jugoslaviji morajo pač bolje vedeti - ali pa se tudi v gasilstvu kosa jo z Butalci. Ko so se bližali občni zbori slovenskih gasilskih društev, jih je POROČEVALEC poučeval, kako važno je, da bodo na vodilnih položajih ljudje, "ki trenutno še nimajo visokih strokovnih kvalifikacij, pokazali pa so...pravi odnos do razvoja modernega socialističnega gasilstva". Gašenje požarov je postranska stvar. Glavno je, da gasilci ne hodijo v uniformah za procesijami. Najnevarnejši so stari gasilci, ki so vodili društva in jih niso hoteli mešati v politiko, kar je v komunističnem redu strašen zločin. Kajti "speljali so društva od današnjih nalog gasilstva in s tem škodili skupnosti. Čeprav na škodo strokovnosti, naj bi društva na občnih zborih take ljudi izločila," se je glasilo povelje.

Prav mogoče je, da komunisti vidijo vse rdeče pred seboj in ne ločijo med ognjem in travo. V tem svojem rdečem svetu si ne vedo drugače pomagati, ko da se zatekajo k coprnijam in kličejo Marxa na pomoč. Drugače vendar socialistična vzgoja pri gašenju nima nobene nega smisla. Na njihovo nesrečo statistika požarov v Sloveniji, ki jih je bilo lani 512, ne kaže proletarske zavesti. Več kot polovica pogo-rele imevine je spadalo v socialistični sektor. Z Marxom mora biti nekaj narobe, ker je strela prav tako udarila v zadruge kot zasebno kmetijo. Pod sv. Florijanom ni bilo nikdar prej slišati, da bi nepolitična gasilska društva bila škodljiva. Komunistično oblast pa mora vse utrjevati, čeprav požro plameni narodno imovino. A preziranje ognja na tem in onem svetu se bo komunistom grdo maščevalo.

KLIC TRIGLAVA

53, Bucks Hill, Chapel End,
Nuneaton, Warwickshire

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu

KRALJEVSKE TEŽAVE

London, 27. julija. (Od našega dopisnika)

Vse kaže, da so govorice, ki so se širile pred dvema letoma med tu kajšnje jugoslovansko emigracijo in pred nekaj meseci po Parizu glede kraljeve razporoke, imele neko osnovo. Že pred leti naj bi namreč bivši jugoslovanski kralj Peter spraševal gotove pravoslavne svečenike, ali bi bilo mogoče zakonito razvezati njegov zakon z bivšo grško princeso Aleksandro, ki je leta 1944 postala njegova žena in jugoslovanska kraljica.

Včerajšnji londonski tisk je objavil vest iz Pariza, da je trideset letni kralj Peter naročil svojemu pariškemu pravnemu zastopniku, naj ta koj prične z ločitvenim postopkom proti dvaintridesetletni kraljici Aleksandri. Ona že dolgo časa živi v Benetkah, dočim pa se je kralj po daljšem obisku Španije zdaj nastanil v Biarritzu, znanem francoskem obmorskem letovišču na atlantski obali, ne daleč od španske meje. Tam vili, ki jo je najel za dva meseca pregleduje rokopise svojih spominov, ki naj bi jih objavila velika londonska založba Cassell & Co. Napovedan pa je tudi skorajšnji kraljev obisk Pariza, kjer bi naj posetil tudi za stopnika g. Aujola; ta je odklonil odgovor na vprašanje, ali je kraljev obisk v kakšni zvezi z ločitvijo zakona, ki bi jo naj g. Aujol dosegel.

Prazna blagajna

Denarne zadeve že dolgo povzročajo glavobol v kraljevi družini. Manjka rednih dohodkov, ki bi krili precejšnje izdatke za udobno življenje, mnoga potovanja in letovanja ter za vzdrževanje neštevilnega "dvornega osebja". Po raznih svetovnih bankah naloženi denar je takorekoč izčrpan z izjemo v Švici; tu pa je na kraljevo nesrečo bančni račun, ki ga je imel pokojni kralj Aleksander, vpisan le pod gotovo številko, ki pa je njegov sin Peter ne pozna. Skrivnostno številko je ob usodnem atentatu v Marseillu leta 1934 vzel seboj ubiti kralj Aleksander.

Še ko so vladali boljši odnošaji med bivšim kraljem in tukajšnjimi srbskimi politikami, so ti bili večkrat postavljeni pred kraljevo vprašanje, ali jim je znano, kje bi njegov pokojni oče Aleksander še mogel imeti kakšne bančne račune oziroma če je vložil svoj denar v kakšna inozemska podjetja.

Po pogodbi se je Tito obvezal, da bo po proglašenju republike izplačeval bivšemu kralju letno £ 25.000. Takšna vsota pa je bila izplačana samo prvo leto, nato pa je bila kraljeva civilna lista ukinjena od jugoslovanske vlade. Pred Titovim obiskom letos marca meseca so v Londonu pripovedovali, naj bi se g. Churchill zavzel za to, da bi jugoslovanska vlada nadaljevala z izplačili anuitete. Kot je videti iz tega ni bilo nič, četudi so različni vsevedi napovedovali, da bo kot protiuslugo kralj Peter umaknil izdajo svojih "Spominov".

'NEJASNOST ŠKODUJE'

Na kongresu Socialistične internacionale sredi julija v Stockholmu naj bi razpravljali tudi o zahtevi italijanske socialno demokratske stranke glede bodočnosti Svobodnega tržaškega ozemlja. Pred devetimi meseci je namreč Saragatova stranka zahtevala na socialistični konferenci v Milanu, naj se ta izreče za takojšen plebiscit tržaških prebivalcev glede priključitve Ozemlja Jugoslaviji ali Italiji. Toda konferenca je bila mnenja, da ne kaže dražiti Tita in da utegne njegov odpad od Moskve kdaj socializmu še koristiti. Zato je bila postavljena le komisija, ki naj bi preučila tržaško vprašanje. Preučevala ga je počasi, nič se ni mudilo, in šele mesec dni pred Stockholmom poslala v Trst anketno podkomisijo, ki naj na samem spornem mestu pregleda položaj.

Kolikor je mogoče sklepati iz zelo pičlih vesti, plenum stockholmskega kongresa o tržaškem vprašanju sploh ni sklepal. To so že pred kongresom predvidevali nemški socialisti in dvomili, če bo ob svetovnih dogodkih časa in prostora za tako drobno vprašanje. Tudi v kongresni resoluciji nismo brali omembe Trsta, na uradu Internacionale v Londonu pa mi niso vedeli povedati kaj posebnega. Kongresniki so se obširno bavili

AMERIKANCI V KRAŠIČU

(Poročilo zdravnika)

Ameriška vlada je pokazala izredno zanimanje za zdravje kardinala Stepinca, ko je dovolila dvema ameriškima zdravnikoma, da sta vzela seboj v Jugoslavijo zdravilo, ki ga proizvajajo iz radioaktivnih snovi v "atomskem mestu" Oak Ridge, Tennessee. V komisiji za atomsko energijo so izjavili, da je bilo potrebno posebno dovoljenje za izvoz atomske snovi iz Združenih držav. Ob takšni pozornosti pa tudi jugoslovanska vlada ni mogla pokazati nezanimanja; hitro je dovolila vstop ameriških zdravnikov in naročila svojemu veleposlaniku Popoviću, naj čim hitreje uredi vse formalnosti.

Kardinala Stepinca zdravita dr. J. Lawrence, specialist za radioaktivno medicino na kalifornijski univerzi in dr. J. Ružić, šef kirurg v Holy Cross bolnišnici v Chicagu. Oba zdravnika sta odpotovala v Jugoslavijo na prošnjo katoliških nadškofov Clevelanda in San Francisca. Ko sta pregledala visokega bolnika, je dr. Lawrence izjavil, da kardinal ni v neposredni nevarnosti in da je optimističen glede kardinalovega zdravstvenega stanja.

Po prvotnih nejasnih domnevanjih je zdaj gotovo, da kardinal boluje na polycythaemiji ali kot nekateri imenujejo to bolezen erythraemia. To je redka krvna bolezen, ki se običajno pojavi v poznejših letih; organi, ki proizvajajo krvna telesa, posebno v kostnem mozgu, prekomerno proizvajajo rdeča krvna telesa. Ta se dvignejo od normalnega števila okoli 5 milijonov na kubični milimeter do 12 milijonov, kar povzroči gostejšo kri, krvni obtok pa postane počasnejši. Zviša pa se še krvni pritisk. Radi počasnega krvnega obtoka in gostejše krvi, pa se lahko krvne celice nabirajo na steni kake žile (zlasti na nogah); tako nastane krvni sesek ali thrombus. To vodi do takozvane tromboze ali zamašitve žile. Če se bolezen ne prične pravočasno zdraviti, pride do patoloških sprememb v malih žilicah, ki lahko povzročijo srčno ali možgansko kap ali pa krvavitve v raznih notranjih organih telesa.

Glede nastanke te bolezni obstoje različne teorije, toda zdravniška veda doslej še ni našla gotovega pojasnila.

Na sodoben način zdravijo bolezen z radioaktivnimi fosfati, ki zmanjšujejo prekomerno proizvodnjo rdečih krvnih teles.

Amerikanka na Brdu

V razgovoru med Titom in dopisnico agencije "United Press" je bilo 7. julija govora tudi o dr. Stepincu. Oba sta se strinjala, da bi kardinal "rad sebe napravil za mučenca", kar da je tudi razlog, da je odklonil najboljše jugoslovanske zdravnike niti ni hotel prositi vlado, naj bi ga z ozirom na zdravniški nasvet (dr. Šercer in dr. Hahn) poslala v kraj z bolj šim podnebjem. "Ker smo Stepinca pogojno izpustili, zato mora prositi" saj je izključeno, "da bi država pred njim kapitulirala... Kaj bi nam reklo ljudstvo Jugoslavije, če bi kapitulirali pred njim? In kaj svet? Del sveta bi rekel, da je to dobro, drugi in večji del pa bi v tem videl našo šibkost." Sama vlada ga pa zato noče premestiti v boljše podnebje, ker bi potem govorili, da so ga s silo spravili tja, da bi umrl, če bi se to zares zgodilo. Tito bi najrajši videl, da bi kardinal šel v inozemstvo zdraviti se.

z berlinsko revolucijo 17. junija, nemškim zedinjenjem, s korejsko vojno in zbliževanjem med zapadnimi in azijskimi socialisti. - Anketna podkomisija je sicer poročala o svojih zaključkih glede Trsta, toda le komisiji, ki jo je postavila. Anketnim poročevalcem se takojšnja dokončna rešitev tržaškega vprašanja ne zdi tako nujna kot bi to želeli Lah. Podkomisija je bila mnenja, da je sedanje nejasno stanje glede Trsta škodljivo in da naj bi zato Varnostni svet postavil prehodno skupno civilno upravo za obe strani; ta naj bi upravljala Ozemlje in skrbela za uveljavitev svoboščin. Po preteku petih let pa naj bi bilo tržaško vprašanje ponovno pregledano in tedaj dokončno rešeno. - Seveda takšno poročilo italijanskim socialistom ni moglo biti pogodu.

(zps)

KAKO GREŠ PO SOCIALISTIČNO NA BOBEN

Ljubljanska gospodarska nesnaga je narasla do stopnje, ko padajo glave. Mestni ljudski odbor Ljubljane je sredi julija po sedemurni seji sprejel odstop dotedanjega predsednika Jaka Avšiča, podpredsednika Kreseta, tajnika Pogačarja in celotnega gospodarskega sveta. Novi župan oziroma predsednik ljudskega odbora je dr. Helij Modic, bivši slovenski minister za pravosodje, podpredsednik je Mara Dermastja, tajnik pa je Živic. Te nove metle naj bi pomedle nesnago, ki se je nagrmadila zaradi umnega gospodarjenja glavnega mesta Ljubljane. Zajezila naj bi govoriče o škandalih, v katere so vpletene visoke titovske glave. Te glave so sedele tako visoko, da so pritožbe uradno izbruhnile na dan v Beogradu, ker v Ljubljani ni bilo varno, čeprav je vse mesto šušljalo. Šele za beograjskimi časopisi so tudi v Ljubljani uvideli, da ni več mogoče prikrivati. Zaprli so enega. Nato brata generala Avšiča. Zdaj je general sam odstopil.

Klavnica kolje - limone

Gospodarski oddelek pri MLO Ljubljana je mogočna oblast. V imenu "skupnosti" ustanavlja podjetja, ki se vrste od Mestne klavnice, ki za lagala meščane z dragim in slabim mesom, do "Volnenke", ki naj bi jih za lagala z dragimi in slabimi puloverji. Razlika je v tem, da pulover lažje pogrešaš kot meso. Zato je klavnica uspešnejše podjetje. Celo tako uspešno je, da je redno delilo med uslužbence dobiček - oziroma tisto, čemur bi mi rekli dobiček. Naprednim graditeljem novega reda v Jugoslaviji se zdi "dobiček" grda beseda, toda misel, da je dobro kaj za služiti, čeprav postrani in nepošteno, ni tako grda, da ne bi med nami našla pristašev. Vodstvo Mestne klavnice je ustvarjalo "črne fonde" in se, kot kaže, bavilo s črno borzo. POROČEVALEC piše, da je kupovalo in preprodajalo z visokim dobičkom "artikle, ki ne spadajo v klavnico". Tako ustvarjeni dobiček je delilo med člane vodstva, upravnega odbora in delavskega sveta, deloma pa tudi med delavce. "Artikli, ki ne spada jo v klavnico" so med drugim limone. Pojavile so se na ljubljanskem trgu, ki jih ne vidi vsak dan. Toda cena je gospodinje pretresla do srca. Klavnica je pri tem razdeljevala dobiček. Kmalu so ljudje kazali na socialistični nesmisel, da klavnica, ki je mestno podjetje in seveda last družbe, odira prebivalce. Tudi meso je bilo drago. Dolge preiskave so pokazale, da nakupovalci klavnice ponarejajo račune in obračunavajo ži vino po višjih cenah, kot jih plačajo kmetom.

Riba pri glavi smrdi

Mnoge trgovske podvige podobnega značaja je navdihoval klavnici načelnik gospodarskega oddelka pri MLO Edi Stefan. (V MLO je prekrščen nekdanji MOL.) V plačilo so mu dobavljali prašiče po nižji ceni. In klavnica ni bilo edino polje njegovega udejstvovanja za blagor ljudstva. Saj je kot načelnik oddelka bil "oblast" nad vsemi podjetji, ki jih je ustanovilo mesto. Pridno je posegal v njihovo delovanje. "Diktiral jim je vsakovrstne protizakonite usluge, nabavljal pri podjetjih velike količine blaga za polovično ali pa znatno nižjo ceno zase ali za svoje pajdaše", kar je nanese preko milijon dinarjev, prekupčeval, poneverjal, špekuliral. Pri tem je igral "oblast" na veliko. Lastil si pravice, se "posluževal raznih fiktivnih naslovov ali pa se skliceval na odgovorne osebe, ki o tem niso imele pojma".

Budni organi državne varnosti se niso pustili slepiti. Opazili so pač, kam pes taco moli in kako visoko jo moli. Kajti Stefan je ves čas deloval "za potrebe mesta" in predstavljal svoje početje kot pohvalno iniciativo za interese skupnosti. Zdaj priznavajo, da so "organi" želanskega poletja pri raznih preiskavah o poneverbah mestnih uslužbencev pogosto naleteli na Stefanovo ime in dobivali podatke o tihotapljenju, črni borzi in podobnih nečednostih. Toda "ti podatki so le rahlo nakazovali, da se za 'gospodarskimi potrebami' mesta skriva tudi osebno izkoriščanje, tako da ni bilo osnove za kazensko preiskavo", kot

pravi predsednik sveta za notranje zadeve pri MLO tovariš Vodopivec. Štefan je pozneje v "interesu mesta" tovariško prevaril carino pri uvozu neonskih cevi, a njega je prevaril nek elektromojster, ki ga je Štefan nato naznanil in tako je prišla zadeva na dan ter je Stefana carina zadržala z globo. Šele nekaj mesecev kasneje je postala zadeva preveč očita tako da je ni bilo več mogoče prikrivati. Visoke živine, ki so predstavljalje "interese mesta", so bile zastrašene, oziroma kot pravi tovariš Vodopivec, "je uspelo preiskovalnim organom dognati v Stefanovem poslovanju poleg takšnih nezakonitih ravnanj tudi osebno izkoriščanje, izrabljanje službenega položaja in številne malverzacije v lastno korist". Zaprli so ga. Preiskava še traja. Za čudo se komunisti držijo načela, ki se ga običajno vestno izogibljujejo, da podrobnosti ni mogoče objaviti prej, dokler ne bo o vsem razpravljalo sodišče.

Komunistična morala

Zanimivo je prikrito priznanje, da so nezakonita ravnanja dopustna, če so v "interesu skupnosti", oziroma bolje, če imaš visoke zveze. Pri tem se spomnimo razmišljanja o morali v POROČEVALCI (KT-110), kjer je pisec dognal, da ni večno veljavnih moralnih načel, toda tisti, ki bo kradel ali ubijal, bo verjetno obešen. Če torej sama oblast krađe ali ubija, se ji ni ničesar bati in je njeno početje po komunistično moralno.

Razkrivanje ljubljanske nesnage se ni ustavilo pri Stefanu. Junija je bil aretiran direktor "Tekstila" Avšič, brat tedanjega župana generala Avšiča. V njegovi vili so našli za več milijonov skritega blaga. Pred vojno je imel Avšič znano trgovino z blagom v Prešernovi ulici. Njegov brat se je med vojno odlikoval na partizanski strani. Po vojni je bil general nekaj časa poslanik na Dunaju. Brat pa je postal direktor "Tekstila", ki ima podružnice po vsej Sloveniji. Položaj je bil zanj očitno zelo donosen. Ne tako za skupnost. In tudi podjetnosti drugih so šle na škodo družbe. Podpredsednik MLO Krese je imel naloženih v neki tržaški banki na svoje ime 700.000 lir, ki so izkupiček trgovanja Mestne klavnice, v Mestni hranilnici ljubljanski pa je imel na svoje ime tekoči račun 800 milijonov dinarjev. Gen. Avšič je priznal sam, da je kril podpredsednikove nepravilnosti. Verjetno v "interesu skupnosti".

Umno mestno gospodarstvo

se odraža tudi pri drugih podjetjih, čeprav morda ne gre za gole sleparije kot pri klavnici in Tekstilu. Tako je šla v konkurz "Modna konfekcija", ko si je nabrala nekaj milijonov dinarjev dolga. Po zakonu, ki določa, da so dolgovi pri konkurzu poravnani po vrsti kot so se upniki prijavili, čeprav zadnji nič ne dobe, se je okoristila Narodna banka, ki je po bančni bilanci vestno spremljala neuspeh podjetja in je prva skočila na mrhovino. Skoraj 30 upnikov pa ne bo dobilo nič. Ni čuda, da je bilo med njimi precej razbúrjenja na račun takega socializma. Banka je 4 mesece dajala plačo, čeprav podjetje ni nič proizvajalo. Torej je bila sokriva, da so dolgovi bili tako veliki. Nadalje so odgovornost za propast podjetja valili na MLO, ki ga je ustanovil. Slabo srečo ima MLO tudi z "Volnenko", ki ji preti podobna usoda. Nastavili so novega direktorja, ki se je počutil gospoda in je le malokrat pogledal v delavnico. Nanj vale uslužbenci krivdo za slabo poslovanje v tem letu. A mesto kaže na stare stroje in zastarele načine proizvodnje, ki povzročajo visoke stroške in visoke cene izdelkom, ki se kopičijo v skladišču. Že pet mesecev niso prodali skoro ničesar. Direktor je kriv, "ker kolektivu ni pojasnjeval težav".

Zdaj nekoliko lažje razumemo drug pojav, ki so ga obsojali po titovskih časopisih. Sleparji, ki so kot direktorji poneverili težke denarce z lahkoto dobe službe, ko se vrnejo iz zapora. Za nekega "strokovnjaka" ki zaradi poneverbe sedi v ječi, se poteguje njegovo podjetje - prav ti sto, ki ga je osleparil - in sprašuje, kdaj ga bodo izpustili, češ da ga ne morejo pogrešati pri poslu. "Vzroki porasta gospodarskega kriminala so pomanjkanje državlanske zavesti, slaba kontrola in prikrivanje... da ne bi trpel ugled podjetja", je dejal javni tožilec v Novem mestu Perhavec. Ne pride mu na misel - če pa mu pride, molči kot grob - da je med temeljnimi vzroki revolucija in komunizem.

RAZGLEDI

ZGODOVINSKI PABERKI
(Prof.Dr.Ing. XYZ.)

Ta članek, ki ga bomo zaključili v prihodnji številki, je izid ankete prof.XYZ med Slovenci v tujini in domovini glede sodobnih slovenskih vprašanj. Ob zaključku se nameravamo oglasiti v uvodniku. Ur.KT.

Vzhod in Zapad

Dr.I.mi piše iz Dunaja: "Leta 1938 sem obiskal v Sofiji očeta Leopolda Zormana, kapucina in spovednika kraljice Jovane, sicer zavednega Slovence. Tole mi je pravil: 'Na tem stolu, kjer zdaj vi sedite, je nedolgo od tega sedel dr.Korošec.On je rešil preganjanja in gotove smrti urednika ZORE, ki je z dr.Koroščevo pomočjo zbežal iz Ohrida v Bolgarijo. Vasiljev je bil radi tega Slovence zelo hvaležen. Slovenci moramo izgraditi most med južnimi Slovani. Še malo in slovanska Rusija bo odigrala svojo zgodovinsko vlogo. Res je, da je ona danes komunistična. To vas ne sme motiti. Dvoje lahko izbirate: narodno smrt ali narodno življenje. Tudi ruski narod je pod komunizmom. Malokdo je prijatelj Slovanov. Pete kolone Moskve so močnejše kot pete kolone Hitlerja. Zato bo nastopila doba slovanstva. Romani so v zatonu, Germani so odigrali. Smo pred drugo svetovno vojno.Po tej vojni bo Rusija prva sila na svetu, žalibog pod srpom in kladivom. To pa vas ne sme motiti. Delajte za združenje Slovanov. Krašovec sem. Italija je laška. Ako bi vsaj katoliški Rim razumel zgodovinsko uro in dal našim ljudem v njihovih cerkvah pravico do njihovega materinega jezika, bi mogli naši rojaki uspešno posredovati med Zapadno in Vzhodno Cerkvijo.Tako pa ta katoliški Rim sodeluje pri potujčevanju katoliških Slovencev v Italiji - v cerkvah. V katoliški Cerkvi je treba točno razlikovati cerkveno državno politiko, ki je laška, od njenega evangeljskega Kristusovega poslanstva. In žalibog nas Slované katoliški Rim ne more razumeti. Zato je še daleč doba, ko bo mogel katoliški Rim, ki je Slovence v narodnem oziru mnogo škodoval, širiti svoje poslanstvo po slovanskem Vzhodu in delati na združenju Vzhoda z Zapadom. Preveč je v katoliški Cerkvi v Rimu človeškega elementa in premalo božjega.' Tako pater Leopold."

Lahi in slovenstvo

R.A.mi je pisal iz Züricha: "Nadžkof goriški dr.Sedej je imel svoje zadnje birmovanje v Št.Petru na Krasu. Po birmi je sklical v župnišče vse cerkvene ključarje, (med katerimi sem bil tudi jaz,) in nam med ostalim rekel tole: 'Možje, ne verjemite Lahom ničesar, kadar gre za slovenske narodne stvari! Pa čeprav bi to bil rimski papež, ki bi vam glede tega kaj svetoval ali naročal, vedite, da je tudi on Lah.'"

V Ljubljani in v Londonu

Bivši Jegličevce F.G. mi piše iz Maribora: "Največji slovenski sociolog dr.Andrej Gosar je sedel pred svojim škofom. Osvobodilna fronta, katero so tvorile ogromne mase trpečih Slovencev, je dr.Gosarju ponudila predsedstvo Osvobodilne fronte, vas izobčim iz katoliške Cerkve', je bil odgovor. Dr.A. Gosar je klonil glavo in predsedstva ni prevzel. Zato tudi kasneje ni prevzel sodelovanja pri domobrancih in je zato moral v - Dachau. Božja Previdnost ga je vendar pripeljala nazaj, čeprav mnogi tega niso želeli. To vse pa se je godilo v časih, ko je angleški kardinal Hinsley poslal Jožefu Stalinu brzojavko in ga imenoval (po Osservatore Romano) rešiteljem človeštva. Tega gotovo ni storil na lastno pest in v nasprotju z navodili vatičanske diplomacije, pač pa prej v sporazumu z njo, ali celo na njeno pobudo.Kajti Vatikan pogosto govori z ustmi svojih cerkvenih princev - kardinalov.- Vse to se je dogajalo v tistih časih, ko je Hitler napadel Rusijo in netil z vsemi peklenskimi sredstvi med Slovani sovražstvo do Rusije, enako kot Duce, pri katoliških Slovanih z geslom anti-komunizma; ko so katoliški laški duhovniki s pristankom svojih škofov v severni Italiji

podpirali partizane in katoliški francoski duhovniki macquese; ljubljanski duhovniki pa so organizirali anti-komunistično fronto, ki je zahtevala 100.000 slovenskih žrtev. Ne samo, da je prepad, ki so ga izkopali te daj odgovorni ljudje med tema dvema taboroma zasekal rane, ki še v nekaj pokolenjih ne bodo zaceljene; ta razpor bo imel tudi posledico, da se je združenje ali pa vsaj približanje Zapadne z Vzhodno Cerkvijo tako odmaknilo za dolgo dobo. Ne smete vendar pozabiti, da je na Rabu umrlo 5000 Slovencev, po laških, nacističnih taboriščih in doma pa čez 50.000. So = vraštvo, ki ga je povzročila ta napaka, pa ne bo pozabljeno in ozdravljeno s prav takimi postopki, ki jih ponavljajo oni gospodje, ki mislijo, da zunaj vodijo neko realno slovensko politiko. - K italijanskim partizanom pa še tole: Ti so premagani Italiji ogromno koristili, ker so zavezniki radi njihovih zaslug Italijo tako velikodušno postavili na noge; De Gasperi pa se je skliceval nanje, ko je oznanjal italijansko zavezništvo med vojno."

V Egiptu za Tita

Ing.Z. piše iz Adis Abebe: "Dobro veste, da so v Egiptu vodile glavno propagando za Tita slovenske katoliške sestre, ki imajo poleg lista BA70 VICA največ zaslug, da se je iz Egipta vrnilo k Titu okoli 7000 slovenskih fantov in deklet. In vsak dan ste sami poslušali BBC iz Londona in veste kdo je govoril za sporazum s Titom. Ti ljudje pa so danes po New Yorku in še drugod po zapadnih prestolicah in govore v imenu neke krščanske slovenske demokracije; med seboj pa se kregajo, ali naj bi bila Jugoslavija ali pa slovenska država. Kadar bo De Gasperi izginil iz politične pozornice v Italiji in Adenauer v Nemčiji, bodo ti gospodje v zadržki, kakšno tablo naj potem izvesijo pred svojimi 'Offices'. Slabi gospodari so bili, brez glave, pa se nam ponujajo še dalje. Ako bi ne bilo vse skupaj tako žalostno, bi človek pustil vse skupaj pri miru in tudi Vam ne bi odgovoril. Ker pa sem prepričan, da je med begunci še zelo mnogo ljudi, ki bi želeli, da se razmere zunaj in znotraj zares spremenijo, zato sem Vam odgovoril v teh nekaj vrsticah, v upanju, da se zunaj osnuje zares vsenarodni slovenski odbor, na pozabljenju preteklosti in na graditvi bodočnosti."

(Zaključek prihodnjic)

JAVNO MNENJE

Višji interesi: G.urednik! Pri laških volitvah mi je prišlo na misel, koliko hudega se je v preteklosti storilo za "višje interese", pa naj so bili to "borba proti okupatorju" ali pa "obramba vere". Koliko zlobnosti za časa revolucije, koliko zločinov, umorov, koliko nedolžnih življenj je padlo-vse za "višje interese".

R.K.

Slovenščina: G.urednik! Glede olike držile za tujce; dokler bomo Slovenci, Hrvati in Srbi državljani ene države, smo vsi domačini, ki naj bi govorili na obisku sosedu v nje govem jeziku. Tako bi bili vsi zado voljni. Težje pa je zdaj v emigraciji, če manjka dobre volje in razumevanje vseh partnerjev. Če pa nihče noče popustiti, potem pa naj dva Jugoslovana različnih narodnosti v Ameriki govorita angleško, enako tudi v Angliji, v Franciji francosko. V Kanadi pa bo že nerodno. Tako bo vedno dovolj prilike za probleme, brez katerih nekateri tako težko živijo.

N.R.

Socialni sklad je poslal gg.B.K.in G.N.v Avstriji pošiljki vrednosti £ 1.15.0 oziroma £ 1.10.0.

JUGOSLAVIJA ZA S.T.O.

Aleš Bebler je v jugosl.reviziji za mednarodna vprašanja zapisal, da se ob predlogu za tržaški kondominij Jugoslavija ni s tem izrekla proti določilu mirovne pogodbe, ki ustanavlja "svobodno nevtralno državo, ki ni odvisna od Jugoslavije in Italije".

+

USA, Anglija in Francija so povabile Jugoslavijo na konferenco vojaških strokovnjakov v Washington, da zagotove koordinacijo vojaške pomoči, ki ji jo dajejo te tri države. Datum ni bil določen. Jugoslavija bo zdaj prvič dobila nekatera izdelana orožja po načrtu za medsebojno varnost.

+

Preteklo soboto je kot gost jugoslovanske vlade odpotoval v Jugoslavijo g.Clement Attlee, ki bo obiskal Beograd, Split, Reko, Bled in Brione, kjer ga bo čakal Tito. - Isti dan sta z letalom potovala za Jugoslavijo g.Aneurin Bevan z ženo.

Letna naročnina KT znaša 24/-, četletna pa 6/- Za inozemstvo odgovarjajoče, z doplačilom za letalsko pošto

==+